

Σκέψεις και λέξεις για την Φιλονικία του Μαριβώ στο Θέατρο Τ

25 Ιανουαρίου 2019, Από: [Καστανάρα Μαρία](#)

Πηγή: Επίσημο Δελτίο Τύπου

Η “**Φιλονικία**” του **Πιερ ντε Μαριβώ** γράφτηκε το 1744, και αποτελεί μια ιδιαίτερη κωμωδία του συγγραφέα, η οποία διερευνά το θέμα του έρωτα, της απιστίας, αλλά και τις παγίδες του πολιτισμού και των κανόνων του, οι οποίες έρχονται σε αντιπαράθεση με τα όσα, αυθόρμητα, επιζητά η φύση. Εξαιτίας ενός πειράματος, το οποίο αποφασίστηκε στο κύκλο της Αυλής, τέσσερα παιδιά, δύο αγόρια και δύο κορίτσια, απομονώνονται από τον

εξωτερικό κόσμο, και αναθρέφονται, ξεχωριστά, από δύο παιδαγωγούς. Όταν ενηλικιωθούν θα τους επιτραπεί η έξοδος από την απομόνωση, θα συναντηθούν, και θα κληθούν να ανακαλύψουν τον κόσμο και τον εαυτό τους μέσα σε αυτόν. Ο έρωτας θα πυροδοτήσει πρωτόγνωρα συναισθήματα στους τέσσερις νέους.

“Όλα ξεκινούν από το βλέμμα. Είναι η πρώτη επαφή που έχεις με τον άλλον. Το βλέμμα μεταξύ δύο προσώπων, όταν συναντηθεί υπόσχεται ένα κοινό μονοπάτι. Αμέσως μετά έρχεται ο ήχος. Αν όλα πάνε καλά, έρχεται και η αφή! Αυτά τα τρία είναι η αρχή του έρωτα. Όταν αυτό το συναίσθημα σε κατακλύσει θέλεις να γνωρίσεις και να νιώσεις κάθε κύτταρό του απέναντι σου. Η έννοια όμως του «είμαι ερωτευμένος» έχει να κάνει με πολλά πράγματα. Ο έρωτας προϋποθέτει μια αθωότητα. Να είναι η βάση της καθημερινότητας. Απαιτεί δόσιμο, τόσο ώστε να μπορείς να καταργήσεις τον ίδιο σου τον εαυτό και να χαθείς μέσα σε αυτόν. Εν τέλει έρωτας είναι αυτό που γεννά πράγματα μέσα μας, που μας δίνει δύναμη και κουράγιο να συνεχίσουμε το οτιδήποτε κάνουμε. Από το τίποτα να δημιουργηθεί το κάτι”, μας εξομολογείται ο **Νίκος Μήλιας**, πρωταγωνιστής της παράστασης.

Τα παιδιά αρχίζουν να συναναστρέφονται μεταξύ τους, να συνάπτουν σχέσεις ερωτικές και σχέσεις φιλικές, βιώνοντας τους “δεσμούς” που προκύπτουν με μια αφελή αθωότητα και ένα πρωτόγνωρο ενθουσιασμό. Η απιστία, όμως, δεν θα αργήσει να εμφανιστεί και να δοκιμάσει ό,τι αυθόρμητα και αγνά δημιουργήθηκε. Αλλά τι είναι τελικά η απιστία; Μία αναπόδραστη σκοτεινή πλευρά του έρωτα ή είναι μια κοινωνική και ηθική οριοθέτηση που οφείλουμε να αποφεύγουμε; Ο **Κωνσταντίνος Λιάρος** πιστεύει πως:

“Στον έρωτα, ειδικά τον αμοιβαίο, δε χωράνε απιστίες. Στον

έρωτα είσαι τυφλός. Το βλέμμα σου επικεντρώνεται εξ' ολοκλήρου στο αντικείμενο του πάθους σου. Βλέπεις τον άλλον ως ιδανικό και ως τέλειο και δε σου λείπει τίποτα σε αυτόν για να κοιτάξεις αλλού. Η παρουσία του γίνεται ανάγκη και, χωρίς αυτήν, όλα χάνουν το νόημα τους. Από την άλλη μεριά, όμως, υπάρχουν όντως και οι σκοτεινές όψεις του έρωτα, οι οποίες γεννιούνται από τη μοναξιά που βιώνεις όταν είσαι μακριά από τον άνθρωπό σου. Αυτό λοιπόν είναι ένα σκοτεινό σημείο, στο οποίο υπάρχει ο κίνδυνος να νιώσεις τέτοια εγκατάλειψη, ώστε να αναζητήσεις, όντας απεγνωσμένος, την επιβεβαίωση ενός τρίτου προσώπου. Έτσι καταλήγεις να προκαλέσεις σύγχυση, και εν τέλει, ακόμα και να καταστρέψεις τον έρωτα. Όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα να δημιουργείται αμφιθυμία και, συνεπώς, δεν πιστεύω πως μπορούν να υπάρξουν απόλυτες συμπεριφορές και απαντήσεις όσον αφορά στην απιστία. Ο έρωτας δε χωράει σε κοινωνικούς και ηθικούς περιορισμούς. Είναι μία πολύ προσωπική και υποκειμενική κατάσταση, η οποία διαμορφώνεται από τη διαφορετικότητα και την αντίληψη του καθενός που τη βιώνει. Δεν έχει να κάνει τόσο με τον άλλον όσο με τον ίδιο μας τον εαυτό”.

Πηγή: Χρήστος Κυριαζίδης

Οι τέσσερις νέοι θα προσπαθήσουν να κατανοήσουν τόσο τον εαυτό τους, όσο και τον “άλλο” και, μάλιστα, μέσα από τα παραμορφωτικά γυαλιά του έρωτα. “Αυτό που μας ελκύει στον άλλον, νομίζω ότι είναι κάτι που μας φαίνεται οικείο και ταυτόχρονα ξένο. Που μας γοητεύει και δημιουργεί ένα μυστήριο προς διερεύνηση. Σίγουρα αναγνωρίζουμε κομμάτια μας στο πρόσωπο απέναντι, όμως υπάρχουν κι άλλα που μας φοβίζουν και παράλληλα μας διεγείρουν. Αυτό που αναζητάμε είναι να ζήσουμε για λίγο στον κόσμο του άλλου, να τον ανακαλύψουμε, να λύσουμε τα μυστήρια. Το κατά πόσο τελικά θα τον γνωρίσουμε δεν έχει να κάνει τόσο με την εικόνα που έχουμε για τον εαυτό μας, αλλά με το κατά πόσο θα αφήσουμε τον εαυτό μας να ξεγυμνωθεί. Το πόσο θα αφήσουμε να μας δει ο άλλος, αυτό κρίνει το πόσο θα μας αποκαλυφθεί κι εκείνος. Η ειλικρίνεια με την οποία θα υπάρξουμε σ’ αυτή τη συνάντηση”, σχολιάζει η **Μαρία Χριστοφίδου**.

Η “Φιλονικία” παρόλο που είναι ένα έργο που γράφτηκε το 18ο αιώνα, μιλά για συμπτώματα, που ισχύουν ακόμη και σήμερα, όπως η ματαιοδοξία, ο ναρκισσισμός και η δύναμη της εικόνας. Οι ίδιες ανησυχίες, ανάγκες και εμπόδια ταξιδεύουν στον χρόνο. Όπως αναφέρει ο σκηνοθέτης της παράστασης **Πάνος Δεληνικόπουλος**:

“Η γλώσσα στο έργο του Μαριβώ δε διαφέρει σε λειτουργία και πολύ από τη σημερινή. Υφολογικά φέρει μια ιδιαιτερότητα τόσο της εποχής, και του κοινωνικού πλαισίου (και του συγγραφέα προφανώς), αλλά αυτό ισχύει για τη γλώσσα (γραπτή και προφορική) οποιασδήποτε περιόδου. Η σημερινή γλώσσα των socialmedia έχει δικούς της υφολογικούς κανόνες που μοιραία επηρεάζουν και το περιεχόμενο. Το πρόβλημα εκκινεί όταν η χρήση της συμβαίνει περισσότερο για να αποκρύψει το νόημα παρά για να επικοινωνήσει, να οριοθετήσει έννοιες και εμπειρίες περισσότερο απ’ ότι να τις περιγράψει, μετατρέπόμενη έτσι σε εργαλείο εγκλωβισμού παρά έκφρασης. Κι αυτός είναι ένας μηχανισμός όχι ενδογενής της γλώσσας, αλλά πολιτισμικός”.

Η διαχρονικότητα του έργου και η εμπλοκή του με το σήμερα, οδηγεί το σκηνοθέτη στην εισαγωγή ενός εξωδραματικού στοιχείου το οποίο όμως παράλληλα παρουσιάζει και λειτουργικότητα στο πλαίσιο της παράστασης. Όπως μας εξηγεί ο **Χρήστος Κραγιόπουλος**:

“Στο πρωτότυπο κείμενο του Μαριβώ, υπάρχει ένας διάλογος ανάμεσα σε έναν πρίγκιπα και μία πριγκίπισσα, ο οποίος αποτελεί τον πρόλογο της όλης ιστορίας. Ο πρίγκιπας, όσο οδηγεί την πριγκίπισσα σε αυτό το «περίεργο κτήριο» μέσα στο δάσος, της εξηγεί πού την οδηγεί και το τι πρόκειται να παρακολουθήσει. Με αυτόν

τον τρόπο ο πρίγκιπας δίνει στην πριγκίπισσα – και κατ’ επέκταση στους θεατές – όλο το background του τι έχει συμβεί και τι πρόκειται να παρακολουθήσουν, για να καταλήξουν στην τελευταία σκηνή στο συμπέρασμα του ότι, τελικά, και τα δύο φύλα μοιράζονται εξίσου ελαττώματα και αρετές. Άρα, από τη μία πλευρά ο «ρόλος» της έναρξης είναι καθαρά πρακτικός. Σκηνοθετικά, τώρα, η ιδέα του Πάνου Δεληνικόπουλου ήταν η συγχώνευση αυτών των δύο προσώπων σε ένα -μία προσπάθεια να φέρουμε την όλη ιστορία στο σήμερα, που πλέον έχει αρχίσει να καταρρίπτεται η ιστορία των φύλων και των στερεοτύπων- σε ένα άφυλο/διχασμένο πλάσμα το οποίο οργανώνει το όλο πείραμα προς τέρψη δική του ή και των θεατών”.

Πηγή: Χρήστος Κυριαζίδης

Εξάλλου, τα χαρακτηριστικά θηλυκότητας και αρρενωπότητας που αποδίδονται στους χαρακτήρες του έργου είναι *“... επίκτητα. Τα τέσσερα πειραματόζωα καθοδηγούμενα από τους παιδαγωγούς τους, αντιλαμβάνονται την ύπαρξή τους και την ύπαρξη των άλλων μέσα από στερεότυπα τα οποία ακολουθούν χωρίς*

καν να το συνειδητοποιούν. Αυτό είναι ίσως και το πιο τραγικό που συμβαίνει σε αυτά τα παιδιά”, σύμφωνα με την **Αγγελική Νοέα**, που ενσαρκώνει το ρόλο ενός εκ των δύο παιδαγωγών.

Ο έρωτας, η αγάπη, οι σχέσεις, ταλανίζουν τους ανθρώπους από την αρχή της δημιουργίας του κόσμου και ο Μαριβώ συνθέτει το έργο του προβάλλοντας αυτούς τους προβληματισμούς και θέτοντας ερωτήματα. Η απόλαυση, η ευχαρίστηση και η πληρότητα μπορούν εύκολα να μετατραπούν σε πόνο, απογοήτευση και μοναξιά. Να δώσω ή να πάρω; Να αγαπώ ή να αγαπιέμαι; Τι είναι τελικά πιο εύκολο και τι έχει σημασία; “Δεν μπορείς να αγαπήσεις αν δεν έχεις αγαπηθεί. Δεν αγαπάς ούτε τον εαυτό σου αν δεν έχεις δεχτεί αγάπη από παιδί. Και πώς να αγαπήσεις κάποιον άλλο, αν δεν αγαπάς τον εαυτό σου; Επίσης δεν μπορείς να αγαπηθείς αν δεν αγαπάς, αφού τους «διώχνεις» όλους, τους απομακρύνεις. Αν τώρα το περιορίσουμε κάπως σε μια συγκεκριμένη σχέση, όπου γενικά έχεις αγαπηθεί και μπορείς να αγαπάς, προτιμώ να αγαπώ. Προτιμώ να μπορώ να αισθάνομαι εγώ όλα αυτά τα δυνατά συναισθήματα που σου δημιουργούνται όταν αγαπάς. Δεν είναι πάντα εύκολο, αλλά είναι το μόνο που έχει ουσία”, μας δίνει την απάντησή της η **Ίνγκριντ Κουτσουρέλη**.

Το πόρισμα του πειράματος για το ερώτημα “Ποιο από τα δύο φύλα ευθύνεται για την απιστία” , δεν θα το αποκαλύψουμε. Θα σας συμβουλεύαμε, απλώς, να παρακολουθήσετε την παράσταση.